

Autorka: Andrea Maliňáková

Sexuálne obťažovanie sa má riadiť dojmom obeť, nie agresora

Čo všetko možno považovať za sexuálne obťažovanie a ako sa voči nemu brániť?

Pohvizdovanie, dvojzmyselné narážky, vtipy so sexuálnym podtónom, nechcené dotyky, poznámky na výzor, sexuálne podfarbené gestá, návrhy na intímny styk. **Sexuálne obťažovanie môže mať rôzne podoby, no všetky majú jeden spoločný znak, ide o nechcené, resp. nežiadúce správanie.**

Stredisko sa problematike sexuálneho obťažovania venuje už vo svojom treťom blogu. V jednom z blogov poukázalo na fakt, že sexuálne obťažovanie je v mnohých prípadoch zamieňané so sexuálnym násilím, pričom zásadným rozdielom medzi týmito dvoma pojmami je právna ochrana, ktorú im slovenský právny poriadok poskytuje. Stredisko vo svojej výskumnej správe z monitoringu médií poukázalo na to, že uvedené pojmy si často zamieňajú aj médiá, ktoré o takýchto skutkoch informujú. Aj to môže viesť k tomu, že osoba, ktorá sa stala obeťou sexuálneho obťažovania často ani len netuší, čo už je možné považovať za sexuálne obťažovanie a ako sa voči takémuto konaniu brániť.

Sexuálne obťažovanie je správanie, ktoré priamo súvisí s pohlavím osoby. V zmysle antidiskriminačnej legislatívy možno teda hovoriť o diskriminácii vo forme sexuálneho obťažovania, ku ktorému dochádza z dôvodu pohlavia.

Každý človek môže mať nastavené hranice inak. Čo je pre jedného ešte akceptovateľné, pre iného už môže byť nežiadúce. Za sexuálne obťažovanie možno teda označiť také správanie sexualizovanej povahy, ktoré je pre osobu, ktorá sa ním cíti dotknutá nechcené resp. nežiadúce, a ktoré môže spôsobiť alebo priamo spôsobí porušenie dôstojnosti osoby. Zároveň však treba dodať, že zo samotnej definície sexuálneho obťažovania nevyplýva, že musí byť nasmerovaná voči osobe, ktorá sa ním cíti dotknutá. Môže ísť teda aj o také správanie, ktoré nemá konkrétnu adresátku či adresáta, avšak takéto správanie má potenciál porušovať dôstojnosť osoby (napr. vtipy so

Autorka: Andrea Maliňáková

sexuálnym podtónom). Možno teda konštatovať, že **sexuálna pozornosť sa stáva sexuálnym obťažovaním vtedy, keď je pre danú osobu nevítaná.**

V uplynulom čase sa dostal do povedomia verejnosti prípad moderátorky, ktorá sa so sexuálnym obťažovaním stretla pri moderovaní podujatia v meste Sabinov. Primátor mesta pri svojom príhovore moderátorku chytil okolo pása a pritisol si ju k sebe, čo bolo pre ňu neakceptovateľné a nežiadúce. Po tom ako sa snažila od neho odtiahnuť a dať mu jasne najavo, že takéto správanie je pre ňu nechcené a nepríjemné, si ju pritisol ešte silnejšie. Aj keď sa možno niektorí ľudia v tomto prípade domnievajú, že sa nič strašné nestalo, opak je pravdou. Aj takéto pre niekoho „nevinné“ **správanie možno považovať za správanie sexualizovanej povahy, ktoré by nemalo byť spoločnosťou akceptovateľné.**

Napriek tomu, že takéto konanie je možné považovať za zásah do ľudskej dôstojnosti, v spoločnosti ide stále o pomerne tabuizovanú tému. Často je takéto správanie zľahčované a nie je mu venovaná náležitá pozornosť. **Obete sexuálneho obťažovania môžu pociťovať strach voči takémuto správaniu vystúpiť a účinne sa voči nemu brániť.** Rovnako tabuizácia tejto témy v spoločnosti a nevenovanie náležitej pozornosti takémuto konaniu môže spôsobovať aj to, že osoba, ktorá sa stane obeťou sexuálneho obťažovania často nevie, ako sa voči sexuálnemu obťažovaniu brániť, čo robiť alebo na koho sa obrátiť. Aj na tento účel pripravilo Stredisko materiál ([10 zásad pomoci obetiam obťažovania](#)) s cieľom podať pomocnú ruku obetiam obťažovania a sexuálneho obťažovania.

Podľa antidiskriminačného zákona je sexuálne obťažovanie zakázané a je možné sa proti nemu brániť viacerými krokmi.

Sexuálneho obťažovania sa na pracovisku dopúšťajú častejšie kolegovia a kolegyně než osoby vo vedúcich pozíciách, čo potvrdzujú aj staršie dáta z reprezentatívneho výskumu Barbory Holubovej z roku 2008. Avšak **bez ohľadu na to, v akom postavení je osoba** vystavená sexuálnemu obťažovaniu k osobe, ktorá sa takého konania dopúšťa, **má nárok sa voči takémuto správaniu brániť.** V prvom rade je dôležité, aby sa obťažovaná osoba voči takémuto konaniu ohradila a pomenovala ho ako nežiadúce a nechcené. Treba však dodať, že aj v prípade ak sa osoba, ktorá bola sexuálne obťažovaná tomuto správaniu nevzoprela v štádiu, keď sa dialo, ešte neznamená, že toto správanie nebolo nechcené. Vhodným krokom je aj

Autorka: Andrea Maliňáková

zhromažďovanie dôkazov, nakoľko bez nich sa nedá účinne brániť. Môže ísť napríklad o obťažujúce e-maily a správy, zapisovanie si nevhodných poznámok, prípadne mená svedkov, komunikácia prostredníctvom mobilných telefónov. V prípade ak nie je možné získať žiadne dôkazy, je prijateľné aj použitie nahrávok, a to aj v prípade ak boli vyhotovené bez vedomia osoby, ktorá sa dopúšťa sexuálneho obťažovania.

Ak je osobná intervencia neúčinná, prichádza do úvahy **podanie sťažnosti napríklad nadriadenému či nadriadenej** alebo možnosť **obrátiť sa na zamestnaneckú radu alebo odborovú organizáciu**, ktorá má právomoc zasiahnuť. Povinnosť zamestnávateľa dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania spočíva aj v prijímaní opatrení na ochranu pred diskrimináciou. V niektorých prípadoch však môže byť podanie sťažnosti neúčinné, a to najmä, ak je obťažujúcou osoba v nadriadenej pozícii.

Ak sa žiaden z vyššie uvedených krokov neukázal ako efektívny alebo v prípade, ak osoba vystavená sexuálnemu obťažovaniu nevie sama posúdiť, či niektorý z vyššie uvedených krokov je v danom prípade vhodný, má možnosť **obrátiť sa na Slovenské národné stredisko pre ľudské práva**. Stredisko obeti poskytne bezplatnú právnu pomoc a vzhľadom na všetky okolnosti prípadu dokáže zvoliť správny postup. Zároveň je oprávnené zastupovať osoby v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania, a teda môže poskytnúť bezplatné zastupovanie aj obeti sexuálneho obťažovania, či už pri mimosúdnom urovaní sporu, alebo aj pri podaní antidiskriminačnej žaloby.

Antidiskriminačnou žalobou sa možno domáhať, aby ten kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania upustil od svojho konania, a ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadostučinenie. Antidiskriminačný zákon umožňuje **domáhať sa aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch**. Ide najmä o prípady, ak by primerané zadostučinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby. Sexuálne obťažovanie je jednoznačne možné považovať za konanie, ktoré značným spôsobom môže narušiť dôstojnosť osoby, a teda obeť takéhoto konania má možnosť domáhať sa aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, či už v mimosúdnom urovaní sporu alebo v rámci antidiskriminačnej žaloby.

Autorka: Andrea Maliňáková

V prípade, že ste sa stali obeťou sexuálneho obťažovania, môžete sa obrátiť na Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, ktoré poskytuje bezplatnú právnu pomoc obetiam diskriminácie a prejavov intolerancie. Viac informácií nájdete na [webovom sídle](#).

